

Forvaltningsrevisjon | Vestland fylkeskommune

Tannhelsetenesta

Prosjektplan/engagement letter - revidert

Mai 2020

«Forvaltningsrevisjon av
tannhelsetenesta - prosjektplan»

Mai 2020

Prosjektplan utarbeidd for Vestland
fylkeskommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen,
5892 Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Innhold

1.	Føremål og problemstillingar	4
2.	Revisjonskriterium	6
3.	Metode	8
4.	Tid og ressursbruk	9

1. Føremål og problemstillingar

1.1 Bakgrunn

Deloitte har i samsvar med bestilling frå kontrollutvalet 21. april 2020 i sak PS 35/2020 utarbeidd ein prosjektplan for forvaltningsrevisjon av tannhelsetenesta i Vestland fylkeskommune.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med forvaltningsrevisjonen vil vere å undersøke om prioriterte grupper tannhelsetenester får tilbod om dette og om økonomistyringa knytt til tannhelsetenesta er tilfredsstillande.

Med bakgrunn i føremålet er det utarbeidd følgjande problemstillingar som vil bli undersøkt:

1. I kva grad gjev Vestland fylkeskommune eit tilfredsstillande tilbod om tannhelsetenester til prioriterte grupper, i samsvar med regelverket?

a. Gjev fylkeskommunen eit regelmessig og oppsøkjande tilbod til prioriterte grupper, jf. lov om tannhelsetenester §1-3?

b. Er det etablert rutinar og retningslinjer for å sikre at dei prioriterte gruppene får informasjon om den tannhelsetenesta dei har krav på?

c. Har fylkeskommunen tilstrekkelege rutinar for å identifisere prioriterte brukargrupper sitt behov for tannhelsetenester?

d. I kva grad blir pasienter henvist til TOO-teama i fylkeskommunen (eit tilrettelagt tannhelsetilbod til tortur-og overgrepssutsette og personar med sterk angst for tannbehandling)?

e. I kva grad er samhandlinga mellom fylkeskommunen og andre tenesteytarar innan helsevesenet (t.d. kommunale etatar og institusjonar) tilfredsstillande, når det gjeld å sikre tilbod om tannhelsetenester til prioriterte brukargrupper?

f. Korleis sikrar fylkeskommunen at tilbodet til betalande pasientar ikkje går ut over tilbodet til dei prioriterte gruppene?

g. I kva grad opplever tilsette ved tannklinikane at dei har ein ressursituasjon som gjer at dei kan gje tannbehandling av god nok fagleg kvalitet?

i) I kva grad er økonomiske omsyn styrande for kva behandlingsform ein vel for den einskilde pasient?

h. I kva omfang mottok tannhelsetenesta klagar?

i) Kor mange av klagarane får medhald når dei klagar til fylkeskommunen?

ii) Kor mange saker blir sendt vidare til fylkesmannen i Vestland og kva er resultatet i desse sakene?

2. I kva grad ivaretek fylkeskommunens sitt ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vald og seksuelle overgrep?

a. I kva grad opplever tannklinikane i Vestland at det er lagt til rette for at dei er i stand til å forebygge, avdekke og avverge vald og seksuelle overgrep?

i) I kva grad meiner tilsette ved tannhelsetenesta at dei har tilstrekkeleg kompetanse til å avdekke og avverge vald og seksuelle overgrep?

ii) I kva grad meiner tilsette at det ligg det føre tilstrekkelege system, rettleiarar og rutinar til hjelp i arbeidet med å forebygge, avdekke og avverge vald og seksuelle overgrep?

b. I kva grad melder tilsette ved tannklinikkane i Vestland eventuell bekymring til barnevernet?

3. Har fylkeskommunen tilstrekkeleg økonomistyring innan tannhelsetenesta?

a. Har fylkeskommunen gode system for å sikre realistisk budsjettering innan tannhelsetenesta?

b. Har fylkeskommunen tilfredsstillande system for å skilje mellom inntekter (inkludert tilskot) og utgifter knytt til tannhelsetenesta sitt spesialisttilbod, tilbod til prioriterte grupper og tilbod til vaksne betalande pasientar?

c. Har fylkeskommunen tilfredsstillande rutinar for fakturering av betalande klientar?

2. Revisjonskriterium

2.1 Innleiing

Revisjonskriteria vil bli henta frå og utleia av autoritative kjelder, rettsreglar, politiske vedtak og fastsette retningslinjer. Revisjonskriteria under er ikkje uttømmende for kva som kan vere relevant i forvaltningsrevisjonen. Andre kriterium vil kunne komme til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

2.2 Krav i lov og forskrift

2.2.1 Tannhelsetenestelova

Fylkeskommunen har i følgje § 1-1 i tannhelselova, ansvar for den offentlege tannhelsetenesta. I lova går det også fram at fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetenester, inkludert spesialisttenester, i rimeleg grad er tilgjengelege for alle som bur eller midlertidig oppheldt seg i fylket.

Den offentlege tannhelsetenesta omfattar tannhelseteneste utført enten av fylkeskommunen sine tilsette eller av privatpraktiserande tannlegar som har inngått avtale med fylkeskommunen.

Føremålet til tannhelsetenesta går fram av § 1-2 i tannhelselova. Her står det følgjande:

Fylkeskommunen skal fremme tannhelsen i befolkningen og ved sin tannhelsetjeneste sørge for nødvendig forebyggelse og behandling. Den skal spre opplysning om og øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen.

§ 1-3 definerer omfanget og tilbudet til tannhelsetenesta. Her står det at den offentlege tannhelsetjenesta skal organisere førebyggjande tiltak for heile befolkningen. Den skal vidare gje eit regelmessig og oppsøkkande tilbud til:

- a. Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år.
- b. Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon.
- c. Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie.
- d. Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret.
- e. Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere.

Gruppene i første ledd andre punktum bokstav a til e er lista opp i prioritert rekkefølge. I § 1-3 står det at om ressursane ikkje er tilstrekkelege for tilbud til alle gruppene, skal denne prioriteringa følgjast. Det står vidare at førebyggjande tiltak skal prioriterast framfor behandling.

I § 1-3 står de vidare:

I tillegg til de prioriterte oppgavene kan Den offentlige tannhelsetjenesten yte tjenester til voksne pasienter mot betaling etter fylkeskommunens bestemmelser. Departementet kan gi forskrift om at fylkeskommunen skal sørge for å tilby slike tjenester i områder av fylket der det ikke foreligger annet tilstrekkelig tilbud, og om pliktens varighet og geografiske virkeområde.

Tannhelsetenestelova omhandlar også fylkeskommunen sitt ansvar for å førebygge, avdekke og avverge vald og seksuelle overgrep (§ 1-3c). Her står det følgjande:

Fylkeskommunen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Fylkeskommunen skal legge til rette for at den offentlige tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

§ 2-3 i tannhelsetenestelova omhandlar retten til å klage. Her står det følgjande:

Den som ikke får den hjelp som er bestemt i denne lov og godkjent plan, kan klage til det organ fylkeskommunen bestemmer. Går avgjørelsen klageren imot eller avvises klagen, kan avgjørelsen klages til Fylkesmannen.

Fristen for å klage er i alle tilfelle tre uker fra vedkommende fikk høve til å klage. En klage som kommer etter fristen, kan likevel tas under behandling når det finnes rimelig at den blir prøvd

2.2.2 Forskrift om vederlag for tannhelsetenester i den offentlege tannhelsetenesta

Forskrift om vederlag for tannhelsetenester i den offentlege tannhelsetenesta gir opplysningar om kven som skal betale for kva tenester frå den offentlege tannhelsetenesta. Her står det (§ 1) at personar som ikkje går inn under § 1-3 a, b, c, d og e i tannhelsetenestelova skal betale fullt vederlag etter departementet sine fastsette takstar inkludert eventuelle utgifter til tannteknisk arbeid. Når det gjeld grupper av eldre, langtidssjuka og uføre i institusjon og heimesjuka er dette omtala i §2. Her står det:

Når eldre, langtidssjuka og uføre i institusjon og heimesjuka har hatt institusjonsopphold eller pleie av heimesjuka i sammenhengende 3 månader eller mer, skal disse gis vederlagsfrie tannhelsetjenester, inkludert eventuelle utgifter til tanntekniske arbeider, så lenge oppholdet eller pleien vedvarer.

For tannhelsetjenester som blir gitt før institusjonsoppholdet eller heimesjuka har vart i 3 månader, kan kreves vederlag som under § 1, dersom oppholdet eller omsorgen ikke forventes å vare over 3 månader.

Tannbehandling som har sammenheng med eller påvirker den sykdom pasienten er innlagt for eller får pleie for, skal ytes vederlagsfritt selv om institusjonsoppholdet eller pleien ikke har vart i 3 månader.

Vederlag for ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret skal ikkje vere større enn 25% av departementet sine fastsette takstar inkludert eventuelle utgifter til tanntekniske arbeider. Dette går fram av §3 i forskrifta

Når det gjeld vederlag for andre grupper av befolkninga (§ 1-3 punkt e i tannhelsetenestelova) står det i §4 i forskrifta at det er fylkeskommunen som avgjer kor stort vederlaget skal vere som del av departementet sine fastsette takstar.

Når det gjeld kjeveortopedisk behandling og utgifter til kjeveortopedisk apparatur m.v. kan fylkeskommunen krevje fullt vederlag etter departementet sine satsar for alle grupper av befolkninga (§5).

2.2.3 Nasjonal føringar og tiltak

Helsedirektoratet har utarbeidd ei nasjonal fagleg retningsline for tannhelsetenester til barn og unge 0–20 år. Denne gir nærare føringar for korleis denne gruppa skal følgjast opp i høve til lovverk, men den gjev også andre sterke tilrådingar om mellom anna ved kva alder barn og unge skal kallast inn til statusundersøking hos tannlege eller tannpleiar og at det bør gjennomførast individuelle risikovurderingar i høve til rettleiar for dette for å vurdere når neste innkalling av pasientane skal gjennomførast.

Det går også fram av retningslina at den offentlege tannhelsetjenesten bør inngå samarbeidsavtaler med asylmottak om tannhelsetenester til barn og unge 0–20 år som bur på mottak og at avtalen bør trekke opp rutiner og fordele ansvar for korleis barn på mottak skal få ivarett sine rettar til naudsynt tannhelsehjelp, under dette førebyggjande tenester.

Av helsedirektoratet sine nettsider går det fram at alle fylkeskommunar har etablert tilrettelagt tannhelsetilbod til tortur- og overgrepsutsette og personar med sterk angst for tannbehandling (odontofobi). Tverrfaglige behandlerteam TOO består av psykolog, tannlege og anna tannhelsepersonell. Både den psykologiske behandlinga og tannbehandlinga i Tverrfaglige behandlerteam TOO er gratis. Tannhelsetjenestene sine kompetansesentre har ein sentral fagleg rolle og har behandlerteam med spisskompetanse.

2.3 Fylkeskommunale styringsdokument og vedtak

Relevante fylkeskommunale styringsdokument og vedtak kan bli nytta som revisjonskriterium.

3. Metode

Deloitte utfører forvaltningsrevisjon i samsvar med gjeldande standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001) og kvalitetssikring er underlagt krava til kvalitetssikring i Deloitte Policy Manual (DPM).

3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og fylkeskommunale vedtak vil bli gjennomgått og nytta som revisjonskriterium. Vidare vil informasjon om fylkeskommunen og dokumentasjon på etterleving av interne rutinar, regelverk m.m. bli samla inn og analysert. Innsamla dokumentasjon vil bli vurdert opp mot revisjonskriteria.

3.2 Intervju

For å få supplerande informasjon til skriftlege kjelder vil Deloitte intervju 2-3 personar frå leiinga i tannhelsetenesta i fylkeskommunen. Dette vil inkludere fylkestannlege og representant for Tannhelsetenesta kompetansesenter Vestland (TkVestland). Revisjonen vil i tillegg intervju eventuelle system- og kvalitetsansvarleg. Tannhelsetenesta i Vestland er inndelt i fire område og revisjonen vil også intervju leiarane for desse. Det er 55 tannklinikkar i Vestland. Vi ønskjer å intervju leiarar for 7-9 tannklinikkar for å få dybdeinformasjon om erfaringar frå ulike typar tannklinikkar (geografi og storleik) for å sjå om det er skilnader i erfaringar knytt til dei tre hovudproblemstillingane i undersøkinga.

Intervjua vil også bli nytta til å identifisere og tilpasse spørsmåla som vi ønskjer å sende ut i ei elektronisk spørjeundersøking til alle dei offentlege tannklinikane i fylkeskommunen.

3.3 Spørjeundersøking

Revisjonen vil sende ut ei elektronisk spørjeundersøking til leiarar og andre tilsette ved alle dei 55 tannklinikane i fylkeskommunen. Føremålet med spørjeundersøkinga er å kartlegge tannklinikane sin praksis og erfaring knytt til tilbod til prioriterte grupper og arbeid for å avdekke og førebygge seksuelle overgrep. Det er vidare eit føremål å undersøke korleis tannklinikane er involverte i budsjettering, korleis dei skil mellom inntekter og utgifter knytt til ulike pasientgrupper og korleis dei sikrar riktig fakturering.

3.4 Statistisk analyse

Revisjonen vil nytte tilgjengeleg statistikk om tannhelsetenesta for å belyse problemstillingane.

3.5 Verifisering og høring

Oppsummering av intervju vil bli sendt til dei intervjua for verifisering. Det er informasjon frå dei verifisert intervjureferata som vil bli nytta i rapporten. Faktadelen i rapporten vil bli sendt til fylkeskommunen for verifisering. Deretter vil heile rapporten, inkludert vurderingsdel og forslag til tiltak, bli sendt til fylkesrådmannen for uttale. Fylkesrådmannen sin høyringsuttale vil bli vedlagt den endelege rapporten som blir sendt til kontrollutvalet.

4. Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Birte Bjørkelo er oppdragsansvarleg partner på oppdraget. I tillegg vil teamet bestå av prosjektleiar Kari Gåsemyr (senior manager), Espen Hordvik (senior manager), Rachel Fleten Klyve (senior konsulent) og Samson Kleve Johnsen (konsulent). Deloitte har sett saman eit team som sikrar at prosjektet blir gjennomført i samsvar med gjeldande retningslinjer, samt med nødvendig kompetanse og erfaring innanfor kommunal revisjon.

4.2 Ressursbruk

Med utgangspunkt i prosjektet sin karakter og planen som er lagt for korleis prosjektet skal bli gjennomført vil det ta totalt 452 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer førebuing av prosjektet, utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data og utarbeiding og kvalitetssikring av rapport. Timetalet omfattar også presentasjon av ferdig rapport for kontrollutvalet.

Timeestimatet inkluderer ikkje førebuing og gjennomføring av presentasjon i fylkestinget. Ein eventuell presentasjon av rapporten i fylkestinget vil bli fakturert etter medgått tid, inntil 6 timar i tillegg til det totale timetalet som er presentert over.

Sjå vedlegg for oversikt over timefordeling.

4.3 Gjennomføringsplan

Oppstart av prosjektet vil vere mai/juni 2020 og rapporten vil vere klar for oversending til kontrollutvalet ved sekretariatet innan utgangen av desember 2020. For å kunne gjennomføre prosjektet innan denne fristen og med stipulert timebruk er det nødvendig at fylkeskommunen sender over etterspurt dokumentasjon innan dei fristar som blir satt, og at utvalte personar stiller til og verifiserer intervju.

Fakturering av kostnadane ved prosjektet vil skje i samsvar med avtale mellom Vestland fylkeskommune og Deloitte.

Bergen, 26. mai 2020

Birte Bjørkelo

Oppdragsansvarleg partner

Deloitte.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's 312,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

© 2020 Deloitte AS